

RAPSODIE ZE 47 TUN LEDU

Fascinující... pomíjivé... o to lákavější.
Loni vidělo dílo akademického sochaře
Františka Báčka Ledový chrám v Tatrách
více než 100 000 lidí. Stavěl ho pro svou
nevěstu a na obřad dodnes vzpomíná.
Po roce přesně na den otevřel umělec
veřejnosti své další monumentální
ledové dílo. Tentokrát na téma
Ledová rapsodie.

Ze 47 tun ledu vznikl po 13 dnech ve speciálním stanu 4metrový oltář s dvoumetrovou sochou Madony, basa nebo varhany. Tomu všemu přihlížejí symboly Tater – medvědi a kamzíci. V nelehkých podmínkách, kdy led doslova tál pod rukama, pracoval František Bálek se svým týmem 12 hodin denně a zpracovali o celých 10 tun materiálu více než loni. S výsledkem je právem spokojený.

V čem byla letos práce na ledovém díle jiná než loni?

„Letos to probíhalo trochu jinak už tím, že se zde nekonala má svatba. První chrám jsem stavěl pro svou budoucí manželku. Asi jsem si to více užil, vnímal jsem celé dílo jakoby zvenčí bez osobního stresu. Také to bylo podruhé a to už člověk ví, do čeho jde, důvěrně zná prostor.“

Jaký je tedy letošní ledový chrám, jste s ním spokojený?

„Pojali jsme ho ještě velkoryseji než ten první. Co považuji za největší úspěch je, že se nám podařilo ve stejném prostoru vytvořit něco úplně jiného. Nejsložitější totiž je být omezený prostorem – v našem případě obrovským stanem s průměrem 18 m a výškou 9 m, v kterém pracujeme. Dvě věže chrámu jakoby protínají stěny, chrám je tak otevřený pohledům zvenčí a tím se podle mne dostal na vyšší úroveň.“

Práce s ledem jako pomíjivým materiálem musí být fyzicky i psychicky hodně náročná...

„Bohužel, nebo někdy bohudík, je led velmi citlivý na klimatické podmínky, v kterých se s ním pracuje. Vždycky je to sázka do loterie. Letos jsme přijeli na Slovensko a tam nás vítaly krtince a téměř rozkvetlá louka... Zkušební ledosochař už počítá s tím, že led bude odtávat, což také je už teď na stěně znát o 3 centimetry za 3 dny. To je jedna z věcí, která mě na té práci baví. Co příroda někde vytvoří za tisíce let, máte možnost udělat za několik dní. A neopakovatelný je i charakter materiálu – má vlastnosti skla, do kterého ale můžete sekat a řezat.“

Musel to být krásný pocit „mít hotovo“ a vidět týmovou práci jako celek. Vzpomněl jste si na loňské okamžiky své svatby?

„Úžasný pocit. Měl jsem možnost pronést slavnostní přípitek. V jedné chvíli jsem nebyl schopen slova, jak jsem byl dojatý. Dě-

koval jsem všem, ale především své ženě za její podporu. Má se mnou obrovskou trpělivost, pořád jsem na cestách a vracím se unavený a často i nasydlý. Uvědomil jsem si, jak nás zde svatba loni sblížila. Navíc se předání odehrávalo po roce téměř na hodinu přesně, od chvíle, kdy jsme si na stejném místě v jiných kulisách řekli své ANO.“

Komu byste doporučil svatbu v ledovém chrámu?

„Každému, kdo má romantickou duši. Ten prostor každého uchvátí, je křehký a sálá z něj obrovská energie. Úžasná je i hra světél uvnitř. Novomanželé jej určitě využijí minimálně k exkluzivním fotografiím.“

Na jaká další velkolepá ledová díla se můžeme těšit?

„Ledových chrámů by mělo být do budoucna dalších pět. Letos jsme nasadili pomyslnou latku hodně vysoko, ale nápady na další už mi běží hlavou. I když dělám návrh a mám poslední slovo, je to vždy týmová práce. Každý sochař má svůj vlastní kus ke zpracování a pak to spolu konzultujeme. Pro mě je chrám celek a musí mít jednu tvář, aby bylo vše sladěné. Konfrontacemi a diskuzemi vznikají nejlepší nápady na místě. Z celku je pak cítit ta správná energie.“





foto Jiří Zahradník

Co říká František Bálek o experimentálních materiálech a technologiích?

„Nové technologie mi otvírají další možnosti k fyzickému ztvárnění myšlenek. Jde v podstatě o otevírání hranic a jejich posouvání. Výhodou je snadná realizace a nekonečné možnosti kombinací materiálů a jejich spojování. Bavit mě nepřestává prvek dobrodružství, hledání a současně napětí. Některé výsledky předvídám, spoustu věcí však odhaduji. Pomocí vodního paprsku, laseru, 3D technologií či pálení plazmou dávám svým myšlenkám tvar. Nekonečné možnosti tvorby mi otvírají prostor bez hranic a omezení.“

Led: Někdy mám pocit, že se stává mojí součástí, jsem s ním srostlý v daném čase a okamžiku. Na rozdíl od skla mi umožňuje řezat, sekát a hojně využívat všech stop po nástrojích. Jsem fascinován časem a tím, jak energie slunce přetaví sochu do formy absolutní čistoty. Led je pro umělce natolik živým organismem, že při roztání díla se říká, že socha měla kolaps. Dám impuls soše, vznikne ledová krása – v čase pomíjivá... jako žena... a to mě baví sledovat.

Odpradáвна vytvářejí umělci sochy většinou proto, aby vydržely po staletí. Ne však z materiálů, jako jsou led, sníh, písek... Tedy materiálů, které jsou samou svojí podstatou pomíjivé. Práce s nimi však působí stejně očistně jako mantry východních národů. Písek mi umožňuje především práci s energiemi. V momentu, kdy dávám důraz na statiku, současně dávám sypké hmotě tvar. Vnímám jej intuitivně přes tyto energie a stávám se tak jeho součástí. Každý písek má jiný podíl jílových částic. Na tom závisí potom soudržnost materiálu, s kterým se pohybuji na samé hraně statiky a bytí hmot. U tvorby soch z písku se odráží moje momentální naladění, rozpoložení a současně stav mysli. Nakonec pro mne není důležitý jen výsledek, ale též samotný proces. Vznikají tak díla okamžiku, která nemají dlouhého trvání.“

FRANTIŠEK BÁLEK, akademický sochař / 1954, Plzeň

Po vyučení se modelářem keramiky a praxi v porcelánce Duchcov, byl v roce 1979 přijat na VŠUP Praha do ateliéru prof. Josefa Malejovského. Po jejím úspěšném ukončení se vrátil do Plzně, kde žije a pracuje ve svém ateliéru. Ve svém, převážně komorně laděném projevu, dospěl k osobitému ztvárnění figury, která se tematicky nejčastěji objevuje v jeho tvorbě. Vedle tradičních materiálů jako kámen a bronz rád pracuje s různými kombinovanými technikami, pryskyřicemi a sklem. Přestože sochy z ledu a písku nemají dlouhého trvání, získal s nimi umělec mnoho mezinárodních ocenění a uznání, zejména v Itálii, Finsku, Rusku, Slovensku a Švédsku. Na kulturní olympiádě v Pragelatu, která byla součástí ZOH v Turíně, získal prvenství.

František Bálek